

Voorstel Gemeenteraad D

Onderwerp	Noodsituaties als gevolg van (energie-)armoede.		
Portefeuillehouder	Arjan Kampman agendaletter (D)		
Organisatieonderdeel	Cluster Strategie en Beleid Sociaal	Aangeboden aan Raad	13 september 2022
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	

Wij stellen u voor te besluiten om:

De raad voor te stellen:

1. In te stemmen met het opzetten van een tijdelijk noodfonds.
2. Dit fonds te voeden met een bedrag ter grootte van maximaal 1 miljoen euro voor noodsituaties als gevolg van de stijgende kosten voor energie.
3. Te besluiten de incidentele kosten van het noodfonds voor 0,5 miljoen euro te dekken uit het product Inkomensondersteuning en voor 0,5 miljoen euro uit het product Schuldhulpverlening.
4. De Gemeentebegroting dienovereenkomstig te wijzigen.

Inleiding en voorgeschiedenis

Op 27 juni jl. vond in de stedelijke commissie, kamer sociaal, een opiniërend gesprek plaats over de brief: [‘Signalen Rondkomen met je Inkomen’](#). De hoge inflatie (stijging energieprijzen, brandstof en voeding) zorgt ervoor dat steeds meer huishoudens problemen hebben om de vaste en noodzakelijke lasten te betalen. Het Rijk heeft maatregelen aangekondigd voor 2023. Ondanks deze aangekondigde maatregelen is de verwachting dat veel inwoners de komende maanden ernstig in de problemen komen. Door wethouder Kampman is tijdens het gesprek op 27 juni jl. toegezegd om na de zomer met een aanvullend plan te komen ter versterking van het bestaande aanbod aan voorzieningen. Daarnaast heeft de raad op 11 juli jl. een [motie](#) aangenomen. De opdracht in deze motie betreft de mogelijkheden te onderzoeken van een fonds waar ook inwoners die niet of onvoldoende in aanmerking komen voor bestaande/lopende regelingen een beroep op kunnen doen. Als reactie op de motie is toegezegd om met een plan te komen.

Publieksvriendelijke samenvatting

Op dit moment hebben onze inwoners te maken met hoge inflatie, prijsstijgingen en oplopende energieprijzen. De mate waarin inwoners hierdoor worden geraakt verschilt sterk en hangt af van hoe energiezuinig je huis is, hoe lang het energiecontract nog vaststaat en hoe financieel weerbaar de inwoner is. Uit verschillende signalen blijkt dat steeds meer inwoners in onze stad de kosten voor primaire lasten niet altijd meer kunnen opbrengen. Enschede maakt zich hierover zorgen. Het is in Enschede een uitgangspunt dat iedere inwoner een dak boven zijn of haar hoofd heeft en is aangesloten op gas, water en elektra.

Het Rijk onderzoekt nu verschillende koopkrachtmaatregelen en maakt de plannen op Prinsjesdag bekend. Eventuele oplossingen komen naar verwachting te laat voor een aantal mensen. Enschede wil niet langer afwachten en komt daarom nu met een noodfonds. In de wetenschap: de gemeente kan niet alle problemen oplossen. Hiervoor wordt ook nog steeds expliciet gekeken naar het Rijk. Deze moet komen met structurele en fundamentele oplossingen. Bovendien, het noodfonds kan ook slechts beperkt mensen helpen in Enschede. Het is een vangnet om de zwaarste persoonlijke consequenties af te wenden: huisuitzetting of afsluiting van gas, water of elektra.

Voor inwoners in noodsituaties, een situatie waarbij afsluiting van gas, water of elektra of woninguitzetting dreigt, wordt daarom een noodfonds ingesteld. In deze noodsituaties kan een inwoner een beroep doen op het noodfonds. Met dit noodfonds wordt ook voorkomen dat mensen uit de schuldsanering worden gezet vanwege deze uitzonderlijke prijsstijgingen. Het noodfonds start met een budget van maximaal 1 miljoen euro. Het is

niet bekend of en hoe het gaat lopen, daarom wordt continue de vinger aan de pols gehouden en waar nodig bijgestuurd.

Daarnaast wordt een beroep gedaan op onze maatschappelijke partners in de stad. Er staat al een sterk netwerk onder de naam [Rondkomen met je Inkomen](#). De bedoeling is om dit netwerk vast te houden, te versterken en uit te breiden. Er staat al een sterk netwerk onder de naam [Rondkomen met je Inkomen](#). De bedoeling is dit netwerk vast te houden, te versterken en uit te breiden. Op woensdag 14 september a.s. vindt een gesprek plaats de vaste Rondkomen met je Inkomen-partners. Opbrengsten worden in een breder plan van aanpak meegenomen met het gesprek met de gemeenteraad op 19 september a.s.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven

Met het noodfonds wordt steun geboden aan inwoners in noodsituaties. De bedoeling van het noodfonds is om te voorkomen dat inwoners worden afgesloten van gas, water of elektra en/of uit huis worden geplaatst.

Argumenten

1.1 en 1.2 Inwoners in een noodsituatie moeten geholpen worden.

Naast de voorzieningen die als gemeente worden geboden voor minima-inkomens, is onderzocht of en op welke manier nog meer hulp kan worden geboden aan inwoners. Het gaat hierbij om hulp voor inwoners die door financiële nood in een noodsituatie belanden. Voor deze groep inwoners wil de gemeente hulp bieden door middel van een zogenaamd noodfonds. Om aanspraak te kunnen maken op financiële hulp uit dit noodfonds, dient sprake te zijn van een noodsituatie. Van een noodsituatie is sprake als mensen uit huis dreigen te worden gezet of waarbij gas, water of elektra wordt afgesloten. De plannen van het Rijk voorzien voorlopig niet in oplossingen voor de koopkracht op korte termijn. De verwachting is dat veel inwoners daardoor meer ondersteuning nodig hebben dan het noodfonds kan bieden.

Het uitgangspunt is dat iedere inwoner in onze gemeente een dak boven het hoofd heeft en is aangesloten op gas en elektra. Van een noodsituatie is sprake als er een aantoonbare dreigende uithuiszetting of afsluiting van gas, water of elektra plaatsvindt. In die gevallen kan men een beroep doen op het noodfonds. Met dit noodfonds willen we tevens voorkomen dat mensen uit de schuldsanering worden gezet. Ook landelijk worden ter voorkoming hiervan maatregelen onderzocht.

1.3 Voorwaarden om gebruik te kunnen maken van het noodfonds.

- Het noodfonds is toegankelijk voor iedere inwoner die woonachtig is in de gemeente Enschede.
- De inwoner zit in een noodsituatie vanwege een aantoonbare dreigende uithuiszetting of een afsluiting van gas, water of elektra.
- De inwoner heeft een huur, hypotheek- of energiecontract op naam.
- Er zijn geen inkomensgrenzen. (ook midden inkomens kunnen hiervan gebruikmaken.)
- De rekening ter voorkoming van afsluiting of uithuiszetting wordt vanuit het noodfonds rechtstreeks in één keer betaald aan de betreffende instantie.
- Het bedrag in de factuur wordt in de vorm van een renteloze geldlening verstrekt. Door het geven van een lening komen de toeslagen van de Belastingdienst niet in gevaar. Een lening is immers geen inkomen. Als een inwoner in de wettelijke of minnelijke schuldsanering zit, kan overwogen worden of een gift wordt gegeven in plaats van een lening. Hiermee wordt voorkomen dat de schuldsanering wordt beëindigd.
- Het eerste jaar na betaling vindt geen invordering van de geldlening plaats. Aflossing vindt plaats na het eerste jaar op basis van draagkracht. Overeenkomstig onze nieuwe beleidsregels wordt de restant schuld na 3 jaar aflossen naar draagkracht kwijtgescholden.
- De ontvanger van een lening uit het noodfonds accepteert budgetadvies of -begeleiding van de Stadsbank. Waar dat kan wordt verwezen naar de mogelijkheden voor een energiecoach.
- Mocht er in de tussentijd een landelijke oplossing voor dit probleem komen, dan geldt deze oplossing als voorliggend. Dit noodfonds wordt gezien als vangnet.
- Looptijd noodfonds: in eerste aanleg zal het fonds een looptijd kennen tot ultimo 2022. Afhankelijk van verdere ontwikkelingen zal verlengen van de looptijd worden afgewogen.
- Het totale saldo op de bank- en spaarrekening is niet toereikend om de afsluiting of de huisuitzetting te voorkomen. Hiervoor wordt een saldogrens ingevoerd, bedrag nader te bepalen.
- Een inwoner kan eenmalig een beroep doen op het noodfonds.
- Aanvragen worden op volgorde van binnenkomst (datum en compleetheid) toegekend.

1.4 Het voorstel te dekken uit de producten Inkomensondersteuning en Schuldhulpverlening.

De dekking van het voorstel is voor 0,5 miljoen euro mogelijk uit het product Inkomensondersteuning. De financiële ruimte is met name aanwezig door onderbesteding op de zogenoemde TONK-regeling. De overige 0,5 miljoen euro kan gedekt worden uit het product Schuldhulpverlening. Dit is mogelijk uit de financiële ruimte op de corona-steunpakketten.

Risico's

1.1 en 1.2 We zijn aan het onderzoeken waar de uitvoering van het noodfonds komt te liggen.

Organisatorisch risico: met de Stadsbank zijn we in gesprek over de uitvoering van dit fonds. Als dit niet lukt zal een gemeentelijke uitvoering vorm moeten krijgen. In beide gevallen vraagt het opzetten van het fonds capaciteit en tijd.

1.3 We willen niet dat inwoners uit huis worden geplaatst of worden afgesloten.

Maatschappelijk risico: als we dit noodfonds niet instellen, dan kan de situatie ontstaan dat mensen uit huis worden geplaatst of in de winter van gas en elektra worden afgesloten.

1.4 We weten niet hoe groot de hulpvraag wordt.

Financieel risico: we kunnen momenteel nog niet inschatten hoe groot het beroep op dit noodfonds wordt. Vooral nog is een budgetplafond van 1 miljoen euro beschikbaar gesteld. Als dit budget ontoereikend is, moet er een nieuw besluit worden genomen.

2.4 Het budget in het fonds is niet onuitputtelijk.

Verwachtingsrisico: Het fonds is niet onuitputtelijk. Er is een risico dat uiteindelijk ook het fonds niet meer in staat is noodsituaties te voorkomen.

Kosten en financiële dekking van het voorstel

Het budget voor het noodfonds is begrensd op 1 miljoen euro. De uitgaven worden verantwoord op het product Inkomensondersteuning. Dekking hiervan vindt plaats uit de producten Inkomensondersteuning en Schuldhulpverlening.

De hulp aan de inwoners geschiedt door middel van een lening. Een deel hiervan zal via aflossing terugvloeien naar gemeente. Het is echter onzeker hoe deze energiecrisis zich ontwikkelt en hoelang deze zal aanhouden. Bovendien is nog niet duidelijk welke maatregelen het rijk nog gaat nemen en welke effecten dat zal hebben voor onze inwoners. Tenslotte gaat de hulp naar de minder draagkrachtige inwoners van onze gemeente waarbij het de vraag is of zij deze lening geheel of gedeeltelijk kunnen aflossen.

Daarom wordt nu vanuit het voorzichtigheidsprincipe het bedrag van 1 miljoen euro volledig in de begroting gereserveerd. In de jaarrekening 2022 wordt verantwoording afgelegd over de uitgaven. Er is dan meer inzicht in het beroep dat is gedaan op het noodfonds en in de bovengenoemde onzekerheden. Er kan dan een betere inschatting worden gemaakt van de feitelijke lasten voor de gemeente. Daar zal bij de jaarrekening 2022 een voorziening voor worden getroffen.

Er is nog geen zekerheid over de hoogte van de uitvoeringskosten. De uitvoering zal zoveel mogelijk binnen de bestaande capaciteit en personele budgetten plaatsvinden.

Afweging en alternatieven

Wachten op het Rijk is geen alternatief. Dan is het voor veel mensen mogelijk te laat. Veel inwoners van Enschede raken op dit moment al in de knel. De landelijke ontwikkelingen van het Rijk worden gevolgd. Op het moment van dit voorstel is daar nog geen duidelijkheid over.

Een alternatief is het fonds alleen open te stellen voor inwoners met een inkomen boven de 120% WML, die dus de energietoeslag van 1.300 euro niet ontvangen hebben. Het college heeft hier niet voor gekozen en wil het fonds openstellen voor alle inwoners die in nood zijn ongeacht hun inkomen en of zij al de energietoeslag ontvangen hebben.

Participatie

1. Op 9 september 2022 is een brief naar de raad gestuurd over de stand van zaken omtrent het noodfonds.
2. Op 14 september 2022 is er een bijeenkomst Rondkomen met je Inkomen met maatschappelijke partners in de stad over het thema (energie-)armoede. Indien daar nog goede ideeën uitkomen, dan zal het college dit meenemen in de stedelijke commissie, kamer sociaal, van 19 september 2022.
3. De Bewoners Adviesraad Sociaal (BAS) is uitgenodigd voor de bijeenkomst op 14 september 2022.

Communicatie

We bouwen voort op een inrichting van Communicatie zoals beschreven in hoofdstuk 5 uit de [kadernota Rondkomen met je Inkomen](#). Het gaat over duidelijke, relevante en begrijpelijke communicatie. Bovendien gaat het ook over meer regie op Communicatie vanuit de gemeente, aangezien de gemeente niet de enige is die communiceert met de inwoners. Communicatie gaat nog intensiever samenwerken met o.a. de Stadsbank en andere partners in de stad. Deze koers is al 2 jaar geleden ingezet, hierop gaan we nu verder.

Vervolg

Na instemming van de raad worden de criteria verwerkt in beleidsregels. Deze beleidsregels worden door het college vastgesteld en openbaar gemaakt.

Bijlagen

Raadsbesluit

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

de loco-Secretaris,
E.A. Smit

de Burgemeester,
R.W. Bleker